OLIY TA’LIM XIZMATLARI SIFATI VA SAMARADORLIGINING PROGNOZLARI

Y.K.Xasanova- Turizm kafedrasi assistenti

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Annatatsiya Ushbu maqolada oliy ta’lim xizmatlari tizimini jahon andozalari darajasida tashkil etish,xalqaro ta’lim tizimiga integratsiyalashtirish kadrlar tayorlash tizimini zamonaviy xalqaro mexnat bozori talabi darajasi tashkil masalalariga aloxida etibor qaratilgan.

Kalit so’zlar: bilim, qiymat, baxolash, ta’lim, xizmat, resurs, texnalogiya

Bugungi kunda oliy ta’lim xizmatlari sifatini oshirish va samaradorligini ta’minlash mamlakatning iqtisodiy hamda ijtimoiy rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Oliy ta’lim muassasalarining asosiy vazifasi zamonaviy bilim va ko‘nikmalarga ega, raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashdan iborat. Shu sababli ta’lim sifatini baholash va uning kelajakdagi rivojlanishini prognozlash dolzarb masala hisoblanadi.

Oliy ta’lim xizmatlari sifatini oshirish masalasi ta’lim oluvchilarning bilim darajasi, kasbiy kompetensiyalari, mustaqil fikrlash qobiliyati va bitiruvchilarning mehnat bozorida raqobatbardoshligini ta’minlash bilan chambarchas bog‘liq. Shu sababli oliy ta’lim tizimining kelajakdagi rivojlanishini prognozlash, mavjud muammolarni aniqlash va resurslardan oqilona foydalanish strategik ahamiyat kasb etadi.

O‘zbekistonda ham oliy ta’lim tizimini modernizatsiya qilish, ta’lim sifatini xalqaro mezonlarga moslashtirish va oliy ta’lim xizmatlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish davlat siyosatining muhim yo‘nalishlaridan hisoblanadi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni bilan tasdiqlangan oliy ta’lim tizimini

2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida ta’lim, fan va ishlab chiqarish integratsiyasini kuchaytirish, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash hamda xalqaro hamkorlikni rivojlantirish vazifalari belgilangan [1].

Mazkur sharoitda oliy ta’lim xizmatlari sifati va samaradorligining prognozlarini ishlab chiqish, ularni ilmiy asoslangan ko‘rsatkichlar orqali baholash va istiqboldagi rivojlanish yo‘nalishlarini aniqlash dolzarb ilmiy-amaliy masaladir.

Oliy ta’lim xizmatlari sifati ta’lim mazmuni, professor-o‘qituvchilarning malakasi, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish va talabalarning bilim darajasi bilan belgilanadi. Samaradorlik esa mavjud moliyaviy, moddiy va inson resurslaridan oqilona foydalanish hamda yuqori natijalarga erishishni anglatadi.

Oliy ta’lim xizmatlari rivojlanishining asosiy istiqbolli yo‘nalishlari quyidagilardan iborat:

Raqamlashtirish — elektron ta’lim platformalari va sun’iy intellektdan foydalanish.

Ta’lim sifatini oshirish — zamonaviy pedagogik usullarni joriy etish va o‘qituvchilar malakasini oshirish.

Mehnat bozori bilan integratsiya — o‘quv dasturlarini ish beruvchilar talablariga moslashtirish.

Xalqaro hamkorlik — xorijiy universitetlar bilan aloqalarni kengaytirish va xalqaro sifat standartlarini qo‘llash.

Samaradorlikni baholash — bitiruvchilar bandligi, talabalar bilim darajasi va ta’lim xarajatlarini tahlil qilish.

Kelajakda oliy ta’lim xizmatlari samaradorligini prognozlashda statistik tahlil, ekonometrik modellashtirish va ekspert baholash usullaridan foydalanish muhimdir. Ushbu usullar ta’lim tizimidagi o‘zgarishlarni oldindan baholash, mavjud muammolarni aniqlash va samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishga yordam beradi.

Oliy ta’lim xizmatlari sifatini oshirish bo‘yicha taklif va tavsiyalar

Oliy ta’lim xizmatlarining sifati va samaradorligini oshirish hamda ularning istiqboldagi rivojlanishini ishonchli prognozlash uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish maqsadga muvofiq.

Birinchidan, oliy ta’lim muassasalarida yagona va izchil ko‘rsatkichlar tizimini shakllantirish lozim. Ushbu tizim ta’lim sifati, talabalar natijalari, bitiruvchilar bandligi, ilmiy faoliyat va iqtisodiy samaradorlikni qamrab olishi kerak.

Ikkinchidan, ta’limga oid ma’lumotlarni yig‘ish va tahlil qilishning raqamli mexanizmlarini takomillashtirish zarur. Ma’lumotlarning o‘z vaqtida yangilanishi va ishonchliligi prognoz natijalarining sifatiga bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Uchinchidan, professor-o‘qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga investitsiyalarni ko‘paytirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o‘zlashtirish va ilmiy faoliyatni rag‘batlantirish zarur.

To‘rtinchidan, ta’lim dasturlarini ish beruvchilar bilan hamkorlikda ishlab chiqish va muntazam yangilash lozim. Bu bitiruvchilarning amaliy kompetensiyalarini rivojlantirish va mehnat bozoridagi talab bilan ta’lim mazmuni o‘rtasidagi tafovutni kamaytirishga yordam beradi.

Beshinchidan, talabalar va ish beruvchilar fikrini muntazam o‘rganish asosida ta’lim xizmatlarining kuchli va zaif jihatlarini aniqlash kerak. Bunda so‘rovnomalar, fokus-guruhlar va bitiruvchilar monitoringidan foydalanish mumkin.

Oltinchidan, ichki sifatni ta’minlash tizimlarini mustahkamlash va zarur yo‘nalishlarda xalqaro akkreditatsiya talablarini joriy etish maqsadga muvofiq.

Yettinchidan, prognoz natijalarini yillik strategik rejalashtirish bilan bog‘lash, maqsadli ko‘rsatkichlarning bajarilishini davriy baholab borish va prognoz modellarini yangi ma’lumotlar asosida yangilash zarur.

Mazkur chora-tadbirlar oliy ta’lim muassasalarida natijaga yo‘naltirilgan boshqaruvni rivojlantirish, resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish va ta’lim xizmatlarining barqaror sifatini ta’minlashga xizmat qiladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, oliy ta’lim xizmatlari sifati va samaradorligining istiqboldagi rivojlanishi raqamli texnologiyalarni joriy etish, ta’lim mazmunini yangilash, professor-o‘qituvchilar salohiyatini oshirish va mehnat bozori bilan hamkorlikni kuchaytirishga bog‘liq. Ta’lim natijalarini muntazam monitoring qilish va ilmiy asoslangan prognozlash usullaridan foydalanish oliy ta’lim tizimining raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi PF-5847-son Farmoni. Oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.
2. UNESCO. Higher Education and Digital Transformation.
3. UNESCO IESALC. Oliy ta’lim sifati va rivojlanishiga oid tahliliy materiallar.